

Opinnäytetyö (AMK)

Teollinen muotoilu

TEMU11

2016

Henri Niemi

PROMOOTIOPAKKAUKSEN SUUNNITTELU ÅBONGILLE

Henri Niemi

PROMOOTIOPAKKAUKSEN SUUNNITTELU ÅBONGILLE

Opinnäytteen tavoitteena on suunnitella promootiopakkaus turkulaiselle tupakointitarvikekauppa Åbongille. Pakkauksen tarkoituksena on auttaa liikettä markkinoimisessa ja levittää tietoisuutta liikkeen olemassaolosta asiakkaiden välityksellä.

Työ toteutetaan suunnittelemalla suosituimpien tuotteiden ympärille liikkeen kulttuuria tukeva pakkaus. Pakkauksen ulkomuotoon lainataan viitteitä Digipak CD -koteloista. Kotelo auttaa erottumaan muista vastaavista tuotteista ja antaa mahdollisuuden uniikin graafisen ilmeen toteutukselle.

Pakkaus suunnitellaan ja toteutetaan tekemällä tutkimalla ja runsaalla prototypoinnilla. Lopullinen malli leikataan kartongista laserleikkurilla.

Työn tuloksena on toimeksiantajan arvoihin sopiva pakkauskonsepti, joka on helposti käytettävä ja kierrätettävä. Kartonkista levykotelo muistuttava pakkaus sopii liikkeen edustamaan kulttuuriin sekä luontoystävällisiin arvoihin. Pakkaus sisältää päivittäisen asioinnin kannalta oleelliset tuotteet, jolloin se sopii hyvin myös lahjapakkaukseksi.

ASIASANAT:

Pakkaussuunnittelu, kartonki, promootio, pakkaus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Industrial Design

2016 | 42

Henri Niemi

PROMOTIONAL PACKAGING DESIGN FOR ÅBONG

The goal of the thesis was to design a promotional package for a Turku based smoking accessory store Åbong. The purpose of the package is to promote the products of the store and the overall existence to the customers as well as through word of mouth to others.

The package was designed around the most popular products of the store to support the culture around it. The design was heavily influenced by Digipak CD-cases.

The package was designed and constructed by making and investigating physical prototypes. The final model was cut out of carton with a high precision laser cutter.

The end result is a package that meets the client's values and needs. The package is easy to use and recyclable. The design resembling a CD-case corresponds to the culture of the store and contains all the necessary products for daily business. These features give the package the possibility to be used as a promotional gift package.

KEYWORDS:

Packaging design, carton, promotion, package

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 TOIMEKSIANTO	2
2.1 Tavoitteet	2
2.2 Åbong Turku	2
3 TIEDONHANKINTA JA TUTKIMUSMENETELMÄT	4
3.1 Viitekehys	4
3.2 Prosessikaavio	5
3.3 Tutkimuskysymykset	8
3.4 Tutkimusmenetelmät	8
4 LÄHTÖKOHDAT PAKKAUKSELLE	11
4.1 Määrittely	11
4.2 Rakenne	11
4.3 Materiaali	12
4.4 Tutkimustulokset	13
5 PAKKAUKSEN SUUNNITTELU	18
5.1 Ideointi ja pakkauksen tuotteet	18
5.2 Prototypointi	19
5.3 Laserleikkaus	27
6 VALMIS KONSEPTI	34
7 MIETTEITÄ GRAAFISESTA ILMEESTÄ	38
8 PÄÄTELMÄT	40
LÄHTEET	42

KUVAT

Kuva 1. Viitekehys.	4
Kuva 2. Prosessikaavio.	7
Kuva 3. Åbongin myyntiympäristö.	14
Kuva 4. Esimerkkejä Digipak-levykoteloista.	16
Kuva 5. Esimerkki tutkitusta postipakkauksesta.	17
Kuva 6. Pakkauksen tuotteet.	19
Kuva 7. Modulaarinen pohja.	21
Kuva 8. Papereiden kiinnitysratkaisu.	22
Kuva 9. Sytyttimen ja filttäreiden "kehto"	23
Kuva 10. Filttäreiden paneeli.	24
Kuva 11. Kartonkipalojen hahmotelma.	26
Kuva 12. Harmaa prototyyppi.	26
Kuva 13. Värikäs prototyyppi harmaan rinnalla.	27
Kuva 14. Reikien testauskuvio leikattuna.	29
Kuva 15. Filtritestejä.	30
Kuva 16. Sytyttimen leikkauskuvion testejä.	31
Kuva 17. Sytyttimen pään tukirakenne.	32
Kuva 18. Sytyttimen pohjan tukirakenne.	33
Kuva 19. Avattu ja kasattu pakkaus.	35
Kuva 20. Pakkauksen mittakuva.	36
Kuva 21. Mittakuva kartonkitaustalla.	37
Kuva 22. Esityskuva pakkauksesta ja grafiikasta.	38
Kuva 23. Esityskuva pakkauksesta levyhyllyssä.	39

1 JOHDANTO

Opinnäytteen tavoitteena on suunnitella tupakointitarvikekauppa Åbongille promootiopakkaus. Pakkauksen tulee sisältää liikkeen suosituimpia tuotteita yhdessä paketissa ja toimia samalla Åbongin mainoksena. Pakkauksella tavoitellaan uusia asiakkaita ja laajempaa tietoisuutta kaupan olemassaolosta ja sen tarjoamista tuotteista. Suunnittelussa otetaan huomioon toimeksiantajan toiveet ympäristöystävällisestä materiaalista ja huomioidaan kauppa ympäröivästä kulttuurista.

Opinnäytteen tutkimuksellisessa osiossa tutkitaan Åbongin arvoja ja kaupassa myytäviä tuotteita, jotka määrittävät lähtökohdat pakkauksen ulkoasulle ja rakenteelle. Inspiraatiota jo olemassa olevista ratkaisuista haetaan benchmarkingin eli vertailuanalyysin keinoin. Toimeksiantajan haastatteluista saadaan toiveita pakkauksen ominaisuuksille. Asiantuntijahaastatteluilla saadaan tietoa käytettävästä materiaalista ja alan trendeistä. Dokumenttiaineisto toimii suunnittelun tukena ja tarjoaa tietoa mahdollisuuksista ja rajoitteista. Pakkauksen rakennetta ja muotoa hahmotetaan tekemällä tutkien.

Suunnitteluosuudessa paneudutaan pakkauksen rakenteiden suunnitteluun ja funktionaalisuuden perusteluun. Yksittäisten rakenneratkaisujen toimivuutta testataan kartongista leikattuihin modulaarisiin pohjiin. Toimivimmat ratkaisut yhdistetään mittakuvaan, joka toteutetaan laserilla kartongista leikaten. Viimeisellä prototyypillä esitetään pakkauksen konsepti tuotantoon. Päätelmissä suunnitellun pakkauksen heikkoudet ja vahvuudet analysoidaan.

2 TOIMEKSIANTO

2.1 Tavoitteet

Opinnäytteen tavoitteena on promootiopakkauksen suunnittelu, ja toimeksiantajana toimii turkulainen tupakointitarvikekauppa Åbong. Toimeksiantaja toivoo promootiopakkausta kaupan tueksi, sillä itse kauppa, sen toimintaa ja tuotteita ei voi markkinoida perinteisin keinoin Suomen tupakkalain asettamien rajoitteiden vuoksi. Kaupan tarjoamien tuotteiden kulutus ja kiinnostus aihetta kohtaan on ollut viime vuosina tasaisessa kasvussa (J. Pyy, henkilökohtainen tiedonanto 10.2.2016).

Tavoitteena on suunnitella ja tuottaa mahdollisimman yksinkertainen pakkaus, joka on helppo ottaa mukaan. Suunniteltavan pakkauksen tulisi säilyttää tuotteet osastoissaan järjestyksessä. Pakkauksen tulee sisältää kaupan suosituimmat tuotteet, jolloin käyttö promootio- ja lahjapakkauksena on perusteltua. Pakkaus valmistetaan kartongista, ja sen tulee olla helposti varastoitavissa ja koottavissa. Pakkauksen tulee olla ympäristöystävällinen ja edustaa Åbongin arvoja sekä sopia myyntiympäristöön.

Kun asiakasryhmä on vaikeasti määriteltävissä, pakkauksen ulkomuoto määräytyy toimeksiantajan mieltymysten ja toiveiden mukaisesti (J. Pyy, henkilökohtainen tiedonanto 28.4.2015). Rakenne suunnitellaan sisällytettävien tuotteiden ehdoilla. Pakkauksen suunnittelussa painoarvoa annetaan tekemällä tutkimiselle, sillä pakkauksen sisältäessä funktionaalisia käyttötarpeita, tulee näiden ominaisuuksien toimivuus testata käytännössä. Tällöin prototyyppien kehittäminen, testaaminen, uudelleen iterointi ja tutkiminen täydentävät toisiaan ja pitävät prosessin käynnissä. Jos pakkaus osoittautuu onnistuneeksi, voidaan harkita tuoteperheen suunnittelua vastaavalla konseptillä (J. Pyy, henkilökohtainen tiedonanto 10.2.2016). Pakkauksen graafisen ilmeen suunnittelu jätetään opinnäytteen ulkopuolelle, mutta otetaan huomioon rakenteen suunnittelussa.

2.2 Åbong Turku

Åbong on Turussa ja Tampereella toimiva tupakointitarvikekauppa, jonka tuotevalikoimaan kuuluvat muun muassa aktiivihiihtotuotteet, vesipiiput, vaporisaattorit, lisäaineettomat tupakat sekä piippu- ja luomutupakat. Tuotemerkinä Åbong on ollut olemassa vuo-

desta 2009 ja toiminut muiden liikkeiden yhteydessä. Itsenäiseksi liikkeeksi se muodostui 2013, mikä helpotti asiakaskunnan löytymisessä. Turun ja Tampereen liikkeissä täysipäiväisiä työntekijöitä on kolme ja osa-aikaisia neljä henkilöä. Kolmen vuoden aikana yritys on saavuttanut tasaista kasvua.

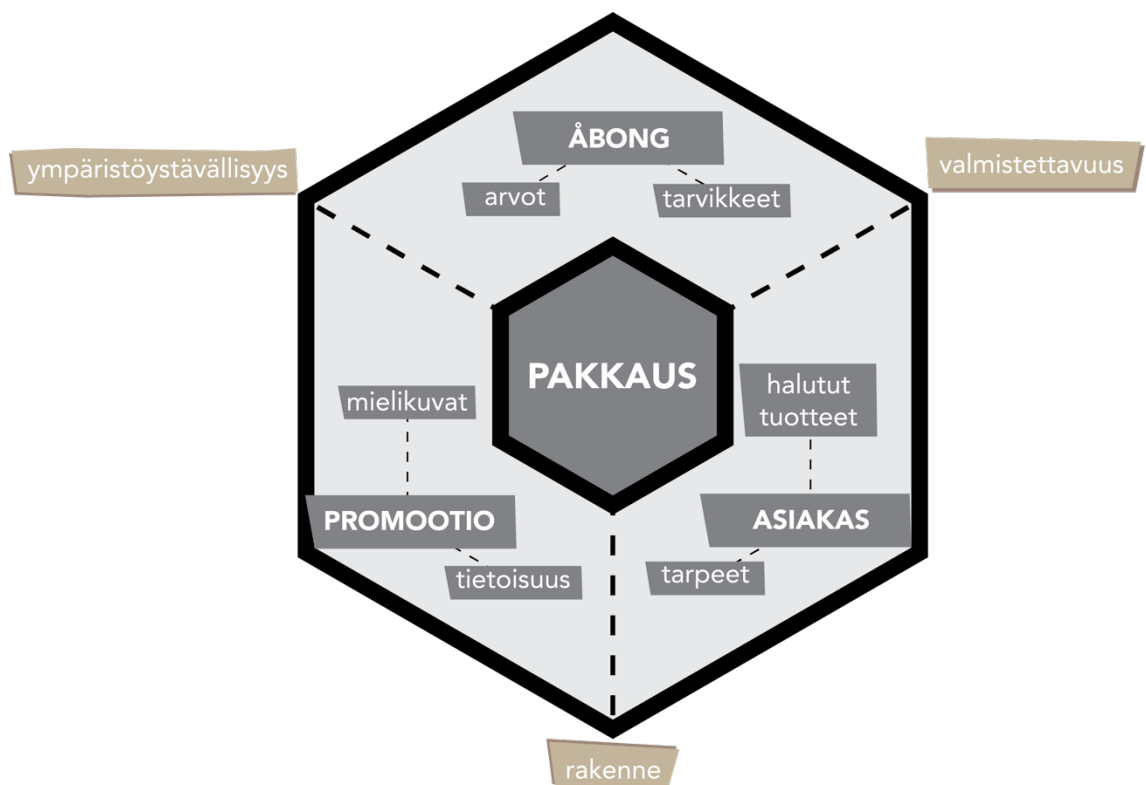
Opinnäytteen yhteyshenkilö ja toimeksiantaja Jarmo Pyy korostaa tupakointitarvikekaupan syvällisempää merkitystä. Tarjoamalla mahdollisuuden lisäaineettomiin tupakointituotteisiin ja savua puhdistaviin filttereihin pystytään vaikuttamaan asiakkaiden terveyteen ja tietoisuuteen eri aineiden vaikutuksista sekä haitoista. Liikkeen tuotevalikoimassa on useita tuotteita, joiden valmistajat korostavat ympäristöystävällisiä tuotantotapoja, kuten muun muassa tuulivoimalla tuotettuja riisipapereita. Ympäristöystävällisyys korostuu myös Åbongin toiminnassa kautta linjan myytävistä tuotteista yritysilmeeeseen asti.

Vuoden 2016 aikana Åbong aikoo laajentaa brändiään, verkkokauppaa ja toimitiloja perustamalla Helsinkiin uuden liikkeen. Åbomb-nimen alla myydään spraymaaleja ja tussseja, sillä Turun taidekolmiot ovat mahdollistaneet spraytaiteen yleistymisen rikkoen ennakkoluuloja ja kasvattaen kysyntää. Åbong ja Åbomb toimivat Turussa samoissa tiloissa. Laajenemisen myötä yritys aikoo tuottaa myös enemmän promootio- ja yrityslahjat tuotteita. (J. Pyy, henkilökohtainen tiedonanto 10.2.2016.)

3 TIEDONHANKINTA JA TUTKIMUSMENETELMÄT

3.1 Viitekehys

Tutkimuksen teoreettisia lähtökohtia havainnollistetaan pelkistetyksi viitekehysellä (Anttila 2005, 167). Viitekehysten (kuva 1) keskiössä on pakkaus, ja sen ympärillä pakkauksen muotoiluun välittömästi vaikuttavat ja tutkittavat tekijät. Tärkeimpinä tekijöinä toimivat toimeksiantaja Åbongin tarjoamat tupakointitarvikkeet, promotion tuoma tietoisuus sekä asiakkaan tarpeet, jotka vaikuttavat suoraan muotoiltavan tuotteen olemassaoloon. Tarkoituksena on tarjota toimeksiantajaa ulkoisesti tyydyttävä ratkaisu ja samalla kuluttajan tarpeita tyydyttävä sisällöllinen ratkaisu. Tällöin Åbong pääsee mainostamaan itseään suoraan myymällä pakettia, joka tyydyttää kuluttajan perustarpeet. Samalla tarjotaan lisää tietoa kulutetuista tuotteista ja sekä yrityksestä että sen arvoista.

Kuva 1. Viitekehys.

Suunnittelussa täytyy huomioida pakkauksen varastoitavuus ja koottavuus, sillä pakkausta ei voida myydä liikkeen ulkopuolella. Pakkaus täytetään myytävillä tuotteilla vasta

liikkeessä, joten siihen asti pakkauksen tulee viedä mahdollisimman vähän tilaa varastoituna. Toimeksiantajan toiveiden mukaan pakkausmateriaalin on hyvä noudattaa luon-
toystävällisiä valintoja. Nämä syyt yhdessä ohjaavat tarkastelemaan myyntiympäristöä ja ottamaan huomioon liikkeestä löytyviä visuaalisia yksityiskohtia. Kuluttajaa huomioiden pakkauksen tulee olla selkeä, yksinkertainen, avattava, suljettava sekä helposti mukana kulkeva. Tuotteiden loppuessa pakkausta voi käyttää yhä uudestaan korvaamalla käytetyt tuotteet uusilla, jolloin pakkauksen käyttöikä on mahdollista pidentää.

3.2 Prosessikaavio

Prosessikaaviolla (kuva 2) kuvataan projektin toiminnot graafisesti, mikä helpottaa ymmärtämään niiden kronologista järjestystä ja niiden välisiä riippuvuuksia (JHS 2016).

Projekti aloitetaan toimeksiannosta saaduilla tiedoilla, jonka jälkeen siirrytään tiedonhankintaan ja tutkimukseen (kuvassa A). Tiedonhankintavaiheessa tutustutaan aiheeseen ja siihen liittyviin tekijöihin. Aihetta tutkitaan ja kartoitetaan dokumenttiaineiston, asiantuntijahaastattelun, pakkausanalyysien, benchmarkingin, sekä ideoinnin ja luonnostelun avulla. Näiden tietojen pohjalta mietitään suunniteltavan pakkauksen materiaaleja, rakennetta, valmistusmenetelmiä ja myös graafisen suunnittelun mahdollisuuksia.

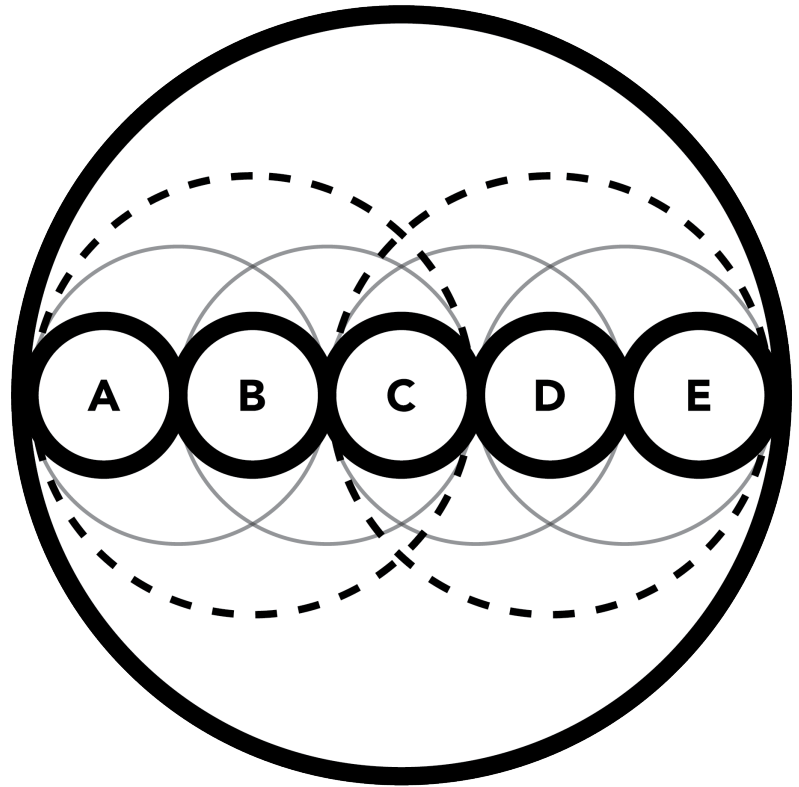
Suunnitteluvaiheessa (kuvassa B) konseptien kehittäminen aloitetaan hankitun tiedon pohjalta. Pakkauksen mahdollisuuksia tutkitaan luonnosten ja yksinkertaisten testien avulla. Uuden tiedon muodostuessa prosessi palaa takaisin tiedonhankinta- ja tutkimusvaiheeseen täydentämään puuttuvia linkkejä, jonka jälkeen prosessi toistuu uudelleen.

Prototyypintivaiheessa (kuvassa C) luonnoksista tehdään fyysisiä prototyyppijä, joiden avulla testataan idean toimivuus käytännössä. Prototyypit ovat luonnollisesti karuja ja yksinkertaisia mutta auttavat kertomaan materiaalin käyttäytymisestä ja toimivuudesta testattavan idean kanssa. Tarpeesta riippuen prosessissa voidaan palata takaisin uuden tiedon hankintaan tai vanhojen luonnosten paranteluun.

Jokaisen valmistetun prototyypin jälkeen suoritetaan testaus, havainnointi ja iteraatio (kuvassa D) tarpeen mukaan. Testaamisesta ja havainnoinnista saaduista tiedoista palataan rakentamaan uusia prototyyppijä, kunnes toimiva muoto saavutetaan.

Viimeisen iteraation jälkeen valmistuneesta ideasta tehdään mittakuvat (kuvassa E) ja viimeistelyin prototyyppi. Viimeistely pakkaus jää opinnäytteen ulkopuolelle, sillä lopulliset ominaisuudet määrittyvät tuottajan materiaalien ja mahdollisuuksien mukaan.

Opinnäytteen prosessi voidaan karkeasti jakaa suunnitteluun ja toteutukseen. Prototyypointi yhdistää molemmat vaiheet toisiinsa ja toimii työn keskiössä.

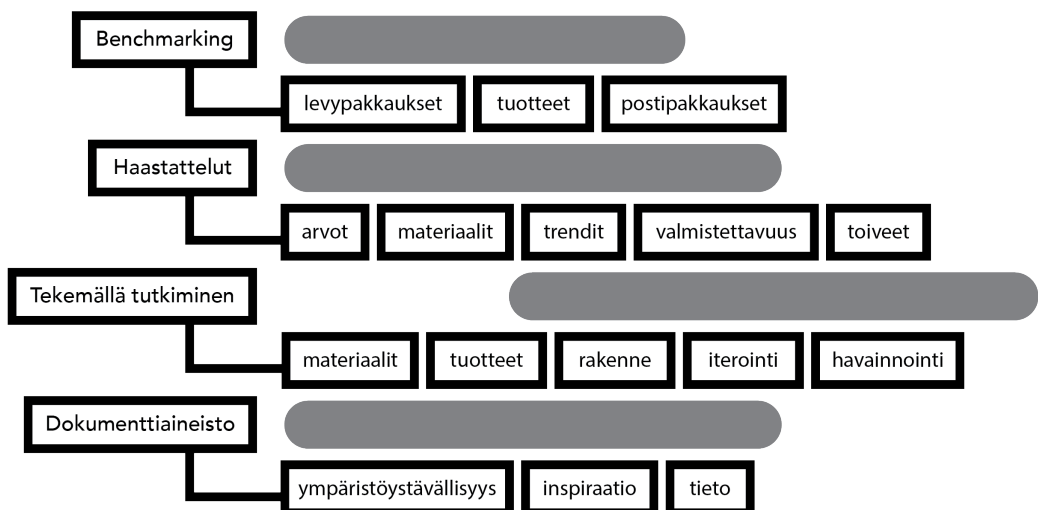
Tutkimus ja tiedonhankinta
Tietopohjan rakentaminen

Suunnittelu
Rakenteiden suunnittelu

Prototyypointi
Suunnitelmien testaaminen

Kehittäminen
Jatkokehitys

Viimeistely
Valmis konsepti

Kuva 2. Prosessikaavio.

3.3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytteen tavoitteena on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Minkälainen promootiopakkaus sopii Åbongin arvoihin ja ilmeeseen?
2. Millä tavoin ympäristöystävällisyyttä voidaan ilmentää pakkauksessa?

Ensimmäinen kysymys liittyy Åbongin arvojen tutkimiseen ja niiden välittämiseen pakkausmuotoilun avulla. Åbongin brändiarvoihin tutustutaan haastattelemalla toimeksiantajaa, ja näitä tietoja käytetään promootiopakkauksen tyylin ja ilmeen muodostamisessa.

Toinen kysymys liittyy yleisesti ympäristöystävällisyyden ilmentämiseen ja välittämiseen loppukäyttäjälle. Benchmarkingilla selvitetään jo olemassa olevien pakkausten muotoillisia ratkaisuja ja trendejä, joita voidaan hyödyntää halutun mielikuvan tuottamisessa. Tekemällä tutkimalla etsitään suunnitteluvaiheessa ympäristöystävällisiä ja yksinkertaisia keinoja rakenteiden toteutukseen.

3.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuskysymyksiin haetaan vastauksia tutkimusmenetelmin. Opinnäytteessä käytetään laadullisen tutkimuksen keinoja, joilla keskitytään esimerkiksi kohteen tarkoituksen, merkityksen ja esiintymisympäristön tutkimiseen (Jyväskylän yliopisto 2016a). Laadullisen tutkimuksen keinoja ovat muun muassa haastattelut, benchmarking, dokumenttiaineistot ja tekemällä tutkiminen.

Haastatteluilla kerätään tietoa aiheesta, toimeksiantajan toiveista, materiaaleista, kulttuurista ja tuotteista. Näillä tiedoilla pyritään syventämään ymmärrystä aiheesta.

Strukturoimattomalla ja avoimella haastattelulla haastateltava voi kertoa vapaasti mieleistään. Tällöin tilanne ohjaa haastattelun kulkua. Keskustelun edetessä haastattelija voi ohjata keskustelua haluttuihin aiheisiin. (Anttila 2005, 196.)

Strukturoimattomalla haastattelulla käydään läpi kehittämisideoita, joita voidaan hyödyntää suunnittelun edetessä. Näillä haastatteluilla pyritään pitämään työn suunta ja tavoitteet tiedossa. Haastateltavana toimii toimeksiantaja ja Åbongin edustaja Jarmo Pyy,

jonka kanssa projektia suunnitellaan ja tarkastellaan vaihe vaiheelta. Haastattelut äänitetään, jotta asioihin voidaan palata tarpeen vaatiessa.

Asiantuntijahaastateluisissa haastateltavat ovat tutkittavan alan asiantuntijoita, jotka edustavat tiettyä organisaatiota tai laitosta. Erikoistuneen asemansa vuoksi haastateltavilta on mahdollista saada syventävää tietoa esimerkiksi alan trendeistä ja lainsäädännöstä. (Anttila 2005, 198.)

Jotta hahmotettaisiin pakkaussuunnitteluprosessi ja saataisiin vastauksia materiaalivalintojen pohjalta tulleisiin kysymyksiin, haastateltiin pakkaussuunnittelija Susanna Sotkaa AR Cartonin tehtaalla Kauttualla. Haastattelu suoritettiin ja äänitettiin suunnittelijoiden huoneessa kohdistettujen kysymysten ja vapaan keskustelun vuoropuheluna.

Vertailuanalyysin eli benchmarkingin tavoitteena on oppia toisilta ja kyseenalaistaa omaa toimintaansa (Vertailukehittäminen 2016). Benchmarking auttaa löytämään jo olemassa olevia ratkaisuja ja ymmärtämään niitä. Benchmarkingin keinoin tutkitaan Åbongissa myytäviä tuotteita, Digipak-levypakkauksia, sekä alan verkkosivuilta löytyviä kartonkipakkauksia. Ohessa tutkitaan myös pahvisia postipakkauksia ja niiden tehokasta materiaalien käyttöä. Tulokset auttavat ymmärtämään pakkausten suunnittelua, rakenneratkaisuja, materiaaleja ja värimaailmaa.

Dokumenttiaineistolla tarkoitetaan kaikkea alaan tai ilmiöön liittyvää aineistoa teksteistä, kertomuksista, valokuvista aina esineistöön (Anttila 2005, 202). Pakkaussuunnitteluun keskittyvät kirjat tarjoavat monipuolisen valikoiman luovista esimerkeistä. Luovien alojen verkkosivustoilta löytyy kattava kirjasto inspiraation lähteisiin. Verkkosivustoilta löytyy esimerkkejä rohkeista ja kokeellisistakin ratkaisuista. Dokumenttiaineiston kautta voidaan tutustua aiheeseen ja käyttää hyväksi jo toimivia ratkaisuja suunnitteluvaiheessa. Tämä säästää aikaa suunnittelussa, mutta käyttötarkoituksen ja toimivuuden tutkimisessa täytyy käyttää tervettä kritiikkiä, sillä suunnitelmat palvelevat yleensä tiettyä ratkaisua toisessa viitekehyksessä. Vaikka jokin tietty ratkaisu on toiminut toisessa tuotteessa, ei se tarkoita sitä, että se toimisi juuri omassa käyttötarkoituksessa.

Inspiraation visuaalisena kirjanmerkkityökaluna toimii verkkopalvelu Pinterest, joka tarjoaa käyttäjälle yksinkertaisen tavan etsiä, järjestää ja tallentaa löytämiään kuvia. Kirjanmerkit sisältävät linkin alkuperäiseen sivustoon, jolloin niitä on helppo tarkastella alkupe-
räisessä asiayhteydessä. (Se tärkein juttu: Mikä Pinterest on? 2016; Mitä Pin-lisäykset ovat? 2016.) Pinterestin avulla kerättävä kuvamateriaali toimii suunnittelun yhteydessä inspiraationa pakkausmateriaaleille ja rakenneratkaisuille.

Työtä lähestytään ennen kaikkea tekemällä tutkien. Suunnitteluvaiheessa syntyviä tuotoksia tarkastellaan ja dokumentoidaan aktiivisesti, jotta tehdyn työn pohjalta voidaan käydä reflektiota. Prosessin aikana tehtävät tuotokset kuvataan ja viimeiset muutokset dokumentoidaan tarkemmin, jotta muutosten vaikutuksista pysytään selvillä.

Tekemällä tutkiminen toimii myös käytännön syistä, sillä käytettävissä ei ole pakkaus-suunnitteluun erikoistuneita ohjelmia tai koneellisia leikkuupöytiä. Tästä syystä prototyypin pohjalta tehtävät piirustukset toteutetaan vektorigrafiikkaohjelma Illustratorilla ja leikataan laserleikkurilla, joka osaa lukea näitä tiedostoja. Suunnitelmien tekeminen piirrosten kautta fyysisiksi kappaleiksi auttaa hahmottamaan suunnitteluprosessissa hallittavia osa-alueita.

Tekemällä tutkiminen auttaa ensisijaisesti ymmärtämään aiheen materiaaleja ja niiden käyttäytymistä, sekä kolmiulotteisen hahmotuskyvyn harjaantumista. Kolmiulotteisen prototyypin näyttäminen auttaa myös asiakasta ymmärtämään haettuja ratkaisuja ja kokonaiskuvaa paremmin (Boylston 2009, 14).

Käytössäni ei ole pakkausalalla käytettäviä ammattiohjelmia, joilla pakkauksen suunnittelu kävisi helpommin ja nopeammin. Tästä syystä keskityn suunnittelemaan tuotetta enimmäkseen käsin. Myöhemmässä vaiheessa pakkausta tutkitaan vektorigrafiikkatiedostojen pohjalta leikattavilla prototyypeillä. Tekemällä tutkimisen tuloksia kirjataan pakkauksen suunnittelun yhteydessä.

4 LÄHTÖKOHDAT PAKKAUKSELLE

4.1 Määrittely

Pakkauksen lähtökohdat määritellään haastattelujen, toimeksiantajan toiveiden ja asetettujen tavoitteiden pohjalta. Promootiopakkausta suunniteltaessa on muistettava sen tarkoitus tuotteen tai brändin markkinoinnissa. Pakkaus auttaa tuoteimagon luomisessa, sillä useat kuluttajat tunnistavat tuotteen juurikin sen pakkauksesta (Järvi-Kääriäinen & Leppänen-Turkula 2002, 16). Tilanne on erikoinen, sillä suunniteltavaa promootiopakkausta ei tulla näkemään myynnissä Abongin ulkopuolella. Tuotteet kilpailevat myymäläympäristössä kuluttajan huomiosta pakkausten räikeillä värivalinnoilla. Suunniteltava pakkaus ei kuitenkaan tule suureen myymälään, vaan alaan erikoistuneen liikkeen valikoimaan. Ostaja ei siis käy kaupassa tekemässä ostosten keruuta ja viimeistele ostotahtumaansa liukuhihnalta, vaan tulee kohtaamaan asiakaspalvelijan, joka auttaa valitsemaan tuotteet heidän kanssaan. Tämän tyyppisessä palvelutilanteessa asiakaspalvelijalla on mahdollisuus markkinoida pakkausta erikseen ja tarjota aiheesta lisää tietoa. Asiakaskokemus on paljon henkilökohtaisempi, kuin esimerkiksi ruokakaupan kassalla. Promootiopakkauksen ydinfunktiona on kuitenkin jäädä ihmisten mieliin poikkeavalla tai kekseliäällä ulkoasullaan ja herättää mielenkiintoa tuotteita tai brändiä kohtaan.

4.2 Rakenne

Rakennesuunnittelussa voidaan soveltaa yleisesti tunnettuja ja vapaassa käytössä olevia rakenteita kuten kartonkirasiamalleja. Lopputuloksena tuotetaan kuitenkin kaikilta osa-alueilta yksilöllinen pakkausratkaisu. Kartonkirakenteen valmistaminen stanssamalla tarjoaa monipuoliset ja kustannustehokkaat mahdollisuudet erikoisenkin rakenteen toteuttamiseen. Vakiorakenteen ja uniikin brändituotteen välillä kustannukset pysyvät jokseenkin samoina. Käytettävän materiaalin ominaisuudet määräävät lopulta pakkauksen materiaalilujuuden ja teknisten ratkaisujen toimivuuden. (Järvi-Kääriäinen & Leppänen-Turkula 2002, 222–223.)

Kyseisen promootiopakkauksen suunnittelussa otetaan huomioon sen rakenteen kannalta kolme tärkeää seikkaa. Pakkaus kasataan ja täytetään vasta tupakointitarvikeliik-

keessä, jolloin tehdas ei hoida näitä vaiheita. Tästä syystä pakkaus tulee toimittaa avoimena, jolloin se vie varastoinnin kannalta mahdollisimman vähän tilaa. Samalla rakenteen tulee olla mahdollisimman yksinkertainen, jotta asiakaspalvelija osaa taitella ja täyttää pakkauksen oikein. Kuluttajan kannalta pakkauksen tulee olla helposti tunnistettava, käytettävä ja hävitettävä.

Digipak on kotelointitapa, jota käytetään yleisesti CD- ja DVD-levyjen koteloimisessa. Tavaramerkkinä Digipak on AGI Median omistama ja patentoima. Kotelo koostuu koontaitettavasta kartonkipohjasta, johon usein kuuluu muovinen levyypidike. Samantapaisista kartonkipakkauksista käytetään yleisesti myös nimitystä Digipak. (Digipak 2016.)

4.3 Materiaali

Pakkauksen kohdemateriaalina on kartonki, sillä se on yleisimmin käytössä kuluttajapakkauksissa sen nopean ja tehokkaan teollisen jakelun ansiosta. Kartonki valmistetaan useimmiten kolmesta kuitukerroksesta, toisin kuin paperi, mikä tekee siitä monipuolisen ja tukevan pakkausmateriaalin. Neliöpainot vaihtelevat 140:n ja 700 g/m²:n välillä.

Paperin ja aaltopahvin lisäksi kartonki on yksi helposti kierrätettävistä materiaaleista. Materiaalit lajitellaan ja pulperoidaan kuiduksi, jonka jälkeen ne lisätään paperikoneella uuden kuidun joukkoon. Samoja materiaaleja voidaan käyttää muun muassa lämpövoimaloiden tukipolttoaineena. Kyseessä on näin ollen varsin varteenotettava hyötykäyttömenetelmä. Opinnäytteen viitekehyksessä kartonki on erinomainen vaihtoehto, sillä se ei ole elintarvikkeiden kanssa kosketuksissa, mikä tekee siitä puhdasta ja hyvää polttomateriaalia. (Järvi-Kääriäinen & Leppänen-Turkula 2002, 16, 74, 75, 165.)

Kartonki soveltuu myös korkealaatuisten pakkausten valmistamiseen. Tällaista pakkausta suunniteltaessa otetaan huomioon pakkauksen tekstuuri, painokuvioita varten käytettävä suojaava pinnoite ja paksuus, joka vaikuttaa muun muassa kosteuden sietämiseen. (Ellicott & Roncarelli 2010, 26.)

4.4 Tutkimustulokset

Asiantuntijahaastattelu

Susanna Sotkan haastattelulla haluttiin selvittää pakkaustrendejä, pakkauksen valmistusta tehtaassa ja pakkausmuotoilijan työkaluja sekä haasteita. Sotka esitteli tehtaan laajaa kartonkivalikoimaa ja nopeiden prototyyppien leikkaamiseen tarkoitettua leikkauspöytää. Leikkauspöytä toimii tietokoneohjatusti liikkuvalla terällä, joka pystyy leikkaamaan pakkauksen irti pohjasta ja tekemään samalla tarvittavat nuuttauslinjat taitoksille. Testikappaleen leikkaus ennen tuotantoon ottamista on mahdollista ja perusteltua, sillä pakkauksen toimivuus ja mahdolliset heikkoudet varmistetaan.

Pakkausmuotoilija kohtaa usein monenlaisia haasteita toimeksiannon ollessa hyvinkin rajattu. Vastapainona toimeksianto voi olla myös liian avoin. Pakkauksiin käytettäviä tukirakenteita ja kolmiulotteisia haasteita pohditaan jatkuvasti.

Pakkausmuotoiluun erikoistuneen ohjelman avulla mittakuvat luodaan helposti ja nopeasti. Valmiita pakkaus- ja kansipohjia on olemassa runsaasti. Ohjelman materiaalipankista valitaan pakkaukselle sopivin materiaali. Prototyypin leikkaaminen tapahtuu minuuteissa. Muutosten tekeminen onnistuu yksittäisiä mittoja muuttamalla.

Ympäristöystävällisyystrendi näkyy myös pakkausalalla. Joitain pakkauksia suunnitellaan hyväksikäyttämään normaaleja kartonkilaatuja sisäänpäin käännettynä. Päälystetty puoli jää näkymättömiin, kun ympäristöystävällisen vaikutelman antava ruskea kartonki jää ulospäin. Kyse ei ole kierrätetystä kartongista valmistetusta pohjasta, mutta väri ja tekstuuri auttavat vaikutelman luomisessa. Myöhemmin Sotka lähetti useita esimerkkejä heidän käyttämistään kartonkilaaduista auttamaan kartongin ominaisuuksien hahmottamisessa.

Toimeksiantajan strukturoimattomat haastattelut

Jarmo Pyn kanssa käydyillä strukturoimattomilla haastatteluilla ja kohdistetuilla kysymyksillä selvitettiin yrityksen historiaa ja sen edustamia arvoja. Haastatteluissa otettiin huomioon toimeksiantajan tarjoamat ideat pakkauksen ominaisuuksille ja ulkomuodolle. Haastattelut toimivat tärkeimpänä suunnannäyttäjänä opinnäytteelle, sillä niiden pohjalta

saavutetaan ymmärrys toimeksiantajan motiiveista ja toiveista. Nämä tiedot auttavat ohjaamaan muotoiltavia ratkaisuja haluttuun suuntaan.

Luonnonläheisyys tulee vahvasti ilmi liikkeen ja myytävien tuotteiden ulkoasusta, sekä ennen kaikkea yrittäjästä itsestään. Pyy korostaa luomutuotteiden tarjoamia etuja ja on valmis jakamaan tietoa asiakkaiden kanssa. Asiakkaiden halutaan tiedostavan tupakoinnin haitat tarjoamalla runsaasti vaihtoehtoisia luomutuotteita. Asiakaskunta vaikuttaa ostokäyttäytymisellään pakkaukseen sisällytettävien tuotteiden valikoitumiseen.

Åbongin myyntiympäristö, tuotteet ja verkkokauppa

Åbongin verkkokaupassa vallitsee brändiin yhdistettävä oranssi väri yrityksen logossa, sekä ruskean eri sävyt liukuväreineen. Bannerin taustakuvassa näkyy puulautojen raaka pinta. Sama värimaailma näkyy myös itse liikkeessä, jossa lasisten vitriinien lisäksi on samoja värejä toistava julisteilla vuorattu myyntitiski. Julisteissa esitellään liikkeessä myytäviä tuotteita ja paikallisia tapahtumia. Tehostevärinä käytetty oranssi näkyy myös hyllyihin kiinnitetyissä LED-valaisimissa. Piippuja esitellään vitriinien lisäksi oransseissa taulukehyksissä ja sama väri on päätenyt myös promootiomateriaalina toimiviin syyttiin (kuva 3).

Kuva 3. Åbongin myyntiympäristö.

Tummat ja lämpimät puun sävyt näkyvät hyllyissä ja paikallisena käsityönä valmisteissa piipuissa, sekä luomutuotteissa. Tilasta löytyy rekvisiitaksi asetettuja vanhoja puulaatikoita, joiden päällä esitellään muun muassa samoja värisävyjä toistavia suitsukkeen pidikkeitä. Näkymä liikkeen sisälle ja takahuoneeseen on peitetty tummilla ja puisilla kaihtimilla ja verhoilla. Sama luonnonläheinen värimaailma näkyy myös monien myytävien tuotteiden pakkauksissa, jotka ovat kartonkisia ja jäljittelevät graafiselta ilmeeltään rosoisia pintoja. Liikkeessä asioidessa tuotteet pakataan ruskeaan paperipussiin.

Raa'at pinnat, materiaalit ja maanläheiset värit ovat yrityskuvassa suuresti läsnä ja näitä käytetään tehokkaasti liikkeen sisustuksessa. Åbongin ilme sopii suurelta osin myytävien tuotteiden kanssa yhteen, joka luo luonnollisen jatkumon tuotteiden valmistajan ja myyjän välillä.

Myyntiympäristössä viihtymiseen vaikuttaa tilassa soitettava musiikki. Musiikki on usein keskitempoista ja rentoa reggaeta. Musiikki auttaa luomaan rentoa ja kiireetöntä ilmapiiriä, jolloin asioiminen tuntuu suorittamisen sijaan seurustelulta.

Inspiraatiotaulu

Pinterestiin kerätyllä inspiraatiotaululla tutkitaan kartonki- ja pahvipakkausten luovia rakenteellisia ratkaisuja. Tauluun kerätty aineisto osoittaa pakkausalan laajat mahdollisuudet ja toimii ongelmatilanteissa ajattelun tukena. Esimerkit väreistä ja materiaalien yhdistämisestä antavat uusia mielikuvia uniikin pakkauksen toteutukselle.

Laserilla leikatut pakkaukset antavat hienon esimerkin stanssikonetta imitoivista toteutuksista. Nuuttauksen ollessa mahdotonta, taitokset toteutetaan usein leikkaamalla materiaaliin katkoviivat, jotka auttavat kokoon taittamista.

Levykotelot

Digipak-levykoteloita tutkittiin oman levyhyllyn valikoiman mukaan. Lähes kaikissa levykoteloissa on muovinen kiinnitysosa levyille ja kotelon sulkeva kansi. Joissain tapauksissa muovisia osia ei ole käytetty lainkaan, vaan levyt asettuvat taitetun kartonkitaskun sisään, joka yleisesti toimii kansilehtisen säilytyspaikkana. Pakkaukset antavat ensisijaisesti tilaa graafisille elementeille. Erikoispakkausissa on käytetty paketoitimenetelmän

kokoontaitettavaa ominaisuutta laajentamaan levyn kansitaidetta, joka antaa myös mahdollisuuden laajemman informaation esittämiseen. Paketointimenetelmälle löytyy laajat kustomointimahdollisuudet, jotka mahdollistavat useamman levyn pakkaamisen.

Pakkauksessa kuvallinen informaatio on yleensä painettu vain pakkauksen toiselle puolelle ja koosta riippuen usealle paneelille. Samalle puolelle painetaan siis pakkauksen ulko- ja sisäkannet, jotka taitetaan ja liimataan yhteen kokoonpanovaiheessa. Laadullisia vaikutuksia voidaan korostaa erilaisilla lakoilla, jotka antavat väreille syvyyttä (kuva 4).

Kuva 4. Esimerkkejä Digipak-levyketeloista.

Tarkastellut levykasetit tarjosivat hyviä esimerkkejä graafisen suunnittelun mahdollisuuksista, jotka pidetään mielessä pakkausta suunniteltaessa. Pakkaukset eivät juurikaan sisällä vaikeasti toteutettavia ratkaisuja. Perinteisinä menetelminä toimivat erilaiset leikkauskuviot, jotka ovat usein vain kansilehtistä varten. Pakkausmalli mitattiin ja nämä mitat toimivat opinnäytteen suunnittelun pohjana.

Pahviset postituspakkaukset

Levyjen lähettämiseen suunnitelluista pahvisista postituspakkauksista tutkin materiaalien tehokasta käyttöä. Auki levitettyt pakkaukset tarjosivat ymmärrystä tehokkaiden muotojen, taitosten, sekä tukena käytettävien lukkojen leikkauksista, jotka kokoon taitettuina luovat kestäväen ja suojaavan kolmiulotteisen muodon (kuva 5). Esimerkit auttavat funktionaalisuuden hahmottamisessa. Pahvipakkaukset toimivat lähinnä inspiraation lähteenä, sillä kartonkipakkauksissa vastaavanlaiseen jyrkyyteen ja suojaavuuteen ei päästä.

Kuva 5. Esimerkki tutkitusta postipakkauksesta.

5 PAKKAUKSEN SUUNNITTELU

5.1 Ideointi ja pakkauksen tuotteet

Ideointivaiheessa haetaan luovia ratkaisuja, jotka vaativat suunnittelijalta innovatiivisuutta ja kykyä ideoiden toteuttamiseen (Järvi-Kääriäinen & Leppänen-Turkula 2002, 214). Ideointia lähestytään tutkimustuloksista saaduilla tiedoilla ja jäsennetään niitä toteutuskelpoisiksi ratkaisuiksi. Kyseessä on hyvin orgaaninen prosessi, jossa ideoista valmistetaan luonnoksia ja luonnoksista prototyyppejä. Ratkaisujen toimivuutta testataan ja analysoidaan. Mikäli idea on toimiva, voidaan keskittyä sen yksityiskohtien hiomiseen ja kokonaiskuvaan asettamiseen. Mikäli idea ei toimi, perustellaan sen puutoksia ja palataan uudelleen ideointiin ja luonnosteluun. Sykli toistuu kunnes toivottu lopputulos saavutetaan.

Levykotelon mitat toimivat suunnittelun pohjana. Mittojen perusteella pakkaukseen käytettäviksi tuotteiksi valikoituivat isot ja pienet aktiivihillifiltterit, luontoystävällisin menetelmin valmistetut isot ja pienet paperit, sekä Åbongin logolla varustettu sytytin (kuva 6).

Kuva 6. Pakkauksen tuotteet.

5.2 Prototypointi

Luonnostelen ja teen prototyyppejä koko opinnäytteen prosessin ajan. Koska työ on vahvasti fyysinen, ei ratkaisuja pysty kunnolla suunnittelemaan ja todentamaan, ellei tuotetta pysty fyysisesti testaamaan ja käyttämään. Pakkauksen kannalta on tärkeää huomioida kaksiulotteiset rakenteelliset yksityiskohdat ja lopullinen kolmiulotteinen kokonaisuus.

Yksittäisten ideoiden testaamiseen ja rakentamiseen käytän 240x340 millimetrin kokoisia ja 135 ja 270 g/m²:n paksuisia erivärisiä kartonkeja. Eri värit auttavat erottamaan

ideat toisistaan ja antavat minulle helpomman tavan käsitellä kokonaisuutta. Toimivimmat ideat summataan yhteen pohjaan ja leikkaan ne harmaasta 650x500 millimetrin kokoisesta ja 240 g/m²:n paksuisesta kartonkipohjasta.

Kartonkien eri paksuudet auttavat hahmottamaan ratkaisujen toimivuutta ja määrittelemään lopullisessa pakkauksessa käytettävän materiaalin paksuuden. Mietteitä eri asetuista kirjataan ja dokumentoidaan kuvin, jotta niihin voidaan palata myöhemmin ja nähdä pakkauksen kehitys konkreettisesti. Jokainen valmistunut prototyyppi ja iteraatio jaetaan Åbongin kanssa, jotta suunnittelu kehittyy toivottuun suuntaan.

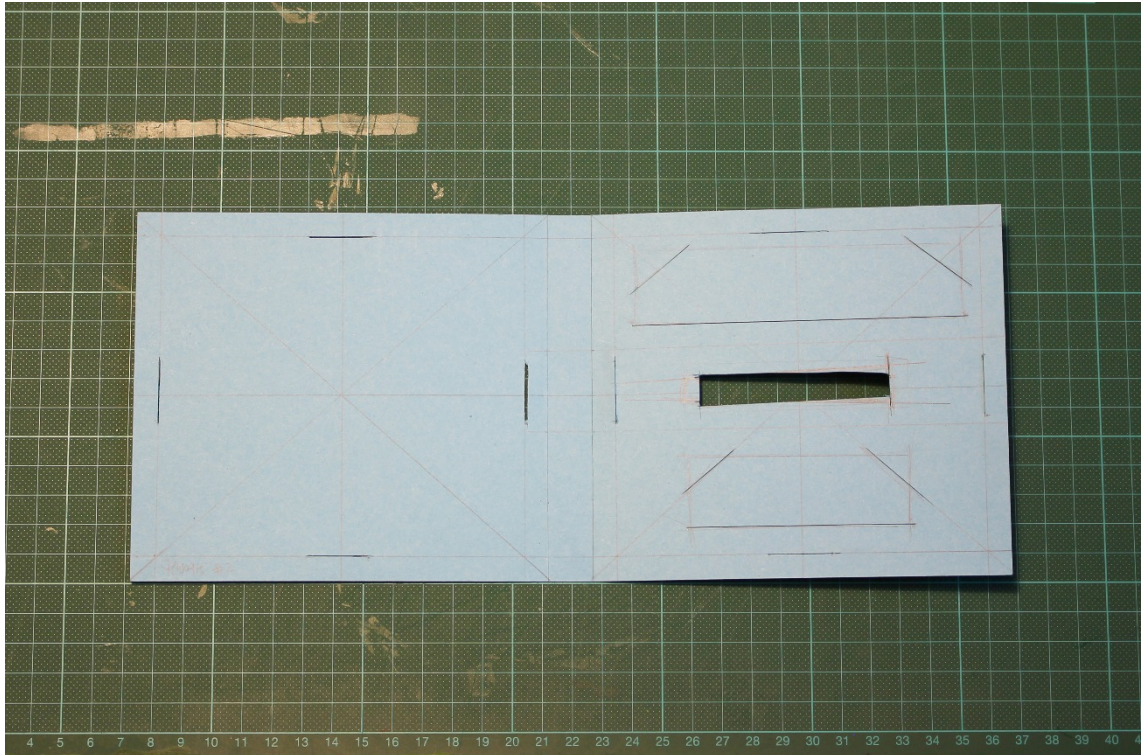
Jokaiseen leikattuun prototyyppiin kirjoitetaan päivämäärä ja päivän aikana suoritettujen iteraatioiden lukumäärä. Myöhemmin tiedostojen pohjalta leikattuihin kappaleisiin kirjoitetaan tiedostonimi dokumentaation tueksi.

Modulaarinen pohja

Ideoiden testaamisen helpottamiseksi loin modulaarisen pohjan, johon voi kiinnittää kartongeista leikattuja paloja. Jokaisella leikatulla palalla voidaan testata yhtä tai useampaa ideaa yhdessä tai erikseen. Pohja tarjoaa helpon tavan testata ideoita nopeasti. Pohjan ansiosta loogisen asettelun löytäminen ja mittasuhteiden hahmottaminen helpottuu huomattavasti. Ideoita hahmotetaan piirtämällä pakkaukseen asetettavan tuotteen ulkomitat kartonkiin tai paperille ja piirtämällä toivottu leikkauskuvio tarvittaviin kohtiin. Leikkaus ja taittelu suoritetaan käsin.

Filtterit ja sytytin asettuvat pakkauksen keskiöön luonnollisesti massansa ja kokonsa puolesta. Isot filtterit sijoitetaan pakkauksen ylempään osioon ja pienet filtterit alempaan osioon. Sytytin sijoitetaan keskelle erottamaan tuotteiden osiot toisistaan ja antamaan rytmia ja rakennetta asettelulle. Sytyttimen muodot asettavat kolmiulotteisia haasteita. Sytytin on kuitenkin hyvä pitää pakkauksen keskiössä, sillä se on pakkauksen esineistä ainoa, jossa on jo valmiiksi Åbongin logo ja verkkosivun osoite.

Ensimmäinen modulaarinen pohja ottaa vahvasti inspiraatiota Digipakin yksinkertaisimmasta neljän paneelin muotoilusta. Tässä versiossa pakkauksessa on vain avautuva kansi, jolloin sytytin ja filtterit sijoittuvat vasemmanpuoleiselle paneelille ja paperit oikeanpuoleiselle (kuva 7).

Kuva 7. Modulaarinen pohja.

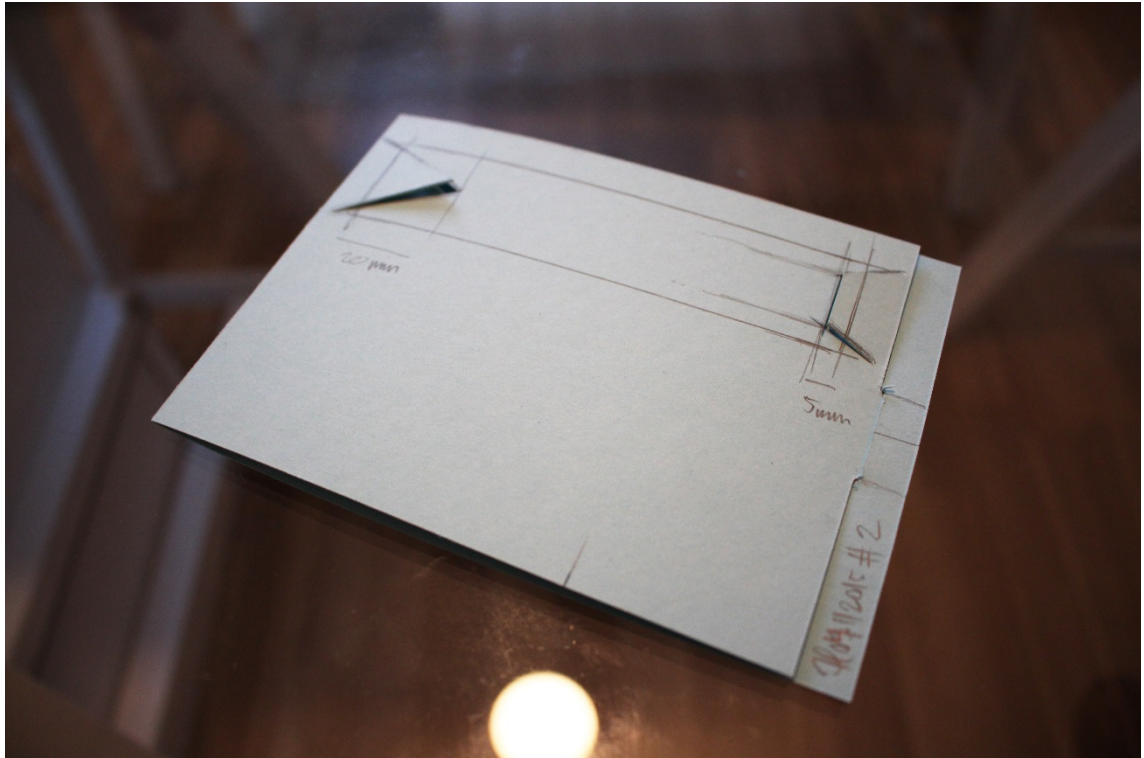
Papereiden paneeli

Papereille käytännölliseksi vaihtoehdoksi vakiintui niiden kiinnittäminen itse pakkaukseen. Paperit ovat omassa kannellisessa pakkauksessaan, josta niitä otetaan käyttöön yksi kerrallaan.

Papereiden kiinnitystä lähestyttiin aluksi hyvin maltillisin ratkaisuin ja vaikutteita otettiin levykoteloiden yksinkertaisista leikatuista muodoista. Yhtenä vaihtoehtona kokeilin puolipyöreistä leikattuja muotoja, jotka tukivat paperipakkausta keskeltä. Tämä ei kuitenkaan tarjonnut riittävästi tukea, jolloin paperit pääsivät helposti valumaan paikoiltaan.

Toisena vaihtoehtona olivat pienet pohjasta auki leikatut ja taitetut läpät, jotka pitävät pakkausta paikoillaan sen sivuilta. Tämäkään ei kuitenkaan tarjonnut toivottua tukea. Ratkaisua haettiin leikatuilla aukoilla, joista paperipakkauksen kannet voidaan kiinnittää pujottelemalla ne tukevasti pakkaukseen. Käytännölliseksi ongelmaksi kehittyi kuitenkin vaikea kiinnitys, joka ei tuntunut tarpeeksi intuitiiviselta, jotta kiinnittämisestä selviäisi ilman erillisiä ohjeita. Kannesta kiinnittäminen on myös ongelmallista, sillä silloin paperipakkauksesta jää näkyväksi vain sen takaosa.

Lopulta paperipakkausten päädyt tarjosivat mahdollisuuden kokeilla niiden sisään työntyviä tukirakenteita. Tukevaksi vaihtoehdoksi osoittautui paperipakkauksen vasemmalta puolelta sisään työntyvä kolmion mallinen leikkausmuoto. Oikealle puolelle kokeilin samanlaista ratkaisua, mutta paperipakkauksen asettaminen paikoilleen osoittautui hankalaksi. Tästä syystä oikeaan päättyyn työntyä puolitetun kolmion leikkausmuoto, joka antaa tilaa paperipakkauksen asettamiseen ja tukemiseen samanaikaisesti (kuva 8).

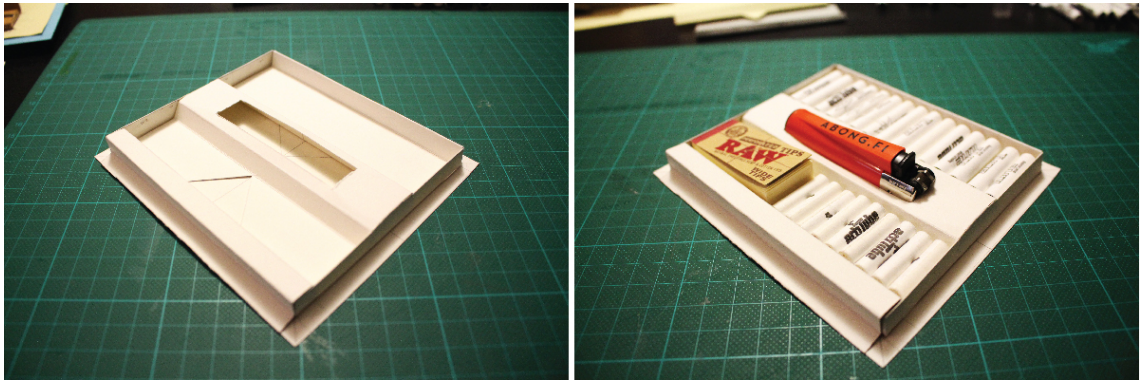
Kuva 8. Papereiden kiinnitysratkaisu.

Halusin peittää paperipakkauksille suunnitellut leikkauskuviot esteettisistä syistä. Paperipaneeli taittuu kasaan Digipakin tavoin. Liimaamisen sijaan tein pohjaan viillon, jonka läpi paneeli saadaan tuettua sitä varten suunnitellulla kolmion muotoisella lukolla.

Kuluttajan tottumukset otetaan huomioon ja tarjotaan mahdollisuus sekä isompien, että pienempien papereiden käyttöön tarjoamalla pakkauksessa molempiin sopivat leikkauskuviot. Kuluttaja voi siis myöhemmin käyttää pakkauksessa sekä isoja, että pieniä paperipakkauksia, tai vain jompaakumpaa oman mieltymyksensä mukaan. Pakkaukseen voidaan kiinnittää kuitenkin vain kaksi paperipakkausta kerrallaan.

Sytyttimen ja filttareiden kehto

Sytyttimen ja filttareiden paneelin muotoa lähdin rakentamaan yhdestä taitellusta kartonkipalasta. Kokoon taitettuna paneelissa on filttareiden kokoiset syvennykset, joihin ne asettuvat makaamaan. Keskelle jää sentin korkuinen korotettu osio, johon on leikattu aukko sytyttimen asettamista varten. Sivuilta taituvat reunat luovat filttareille seinät, jotta nämä eivät pääse tippumaan pakkauksesta pois. Sytyttimen asettelun ja kaasukytkimen ulkonevan muodon johdosta leikkasin paperipaneelin keskelle reiän helpottamaan sulkuu (kuva 9). Tässä tapauksessa paperipaneeli toimisi näin ollen kantena ja avautuisi oikealle, vaikka yleisesti tunnistettu avaussuunta olisi vastaavissa pakkauksissa vasemmalle. Tästä syystä päätin lisätä kansipaneelin filtteripaneelin vasemmalle puolelle. Kannen lisääminen helpottaa hahmottamaan oikean avaussuunnan.

Kuva 9. Sytyttimen ja filttareiden "kehto"

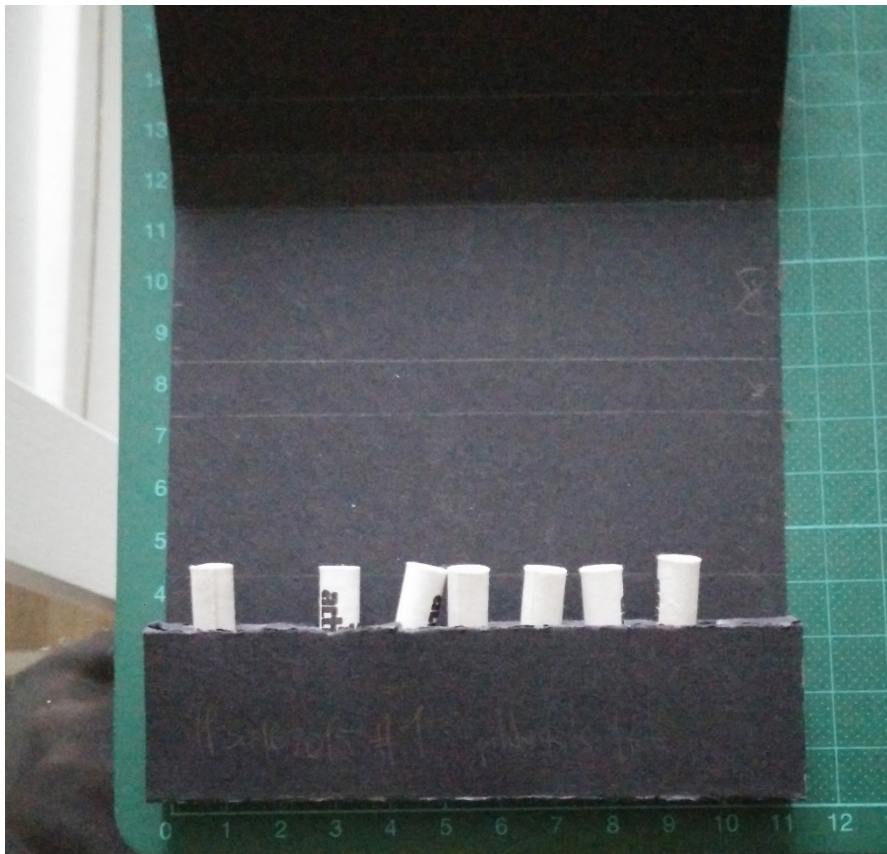
Tein kokonaisuudesta mittakuvat ja tulostin ne normaalille tulostuspaperille. Leikkasin tulostetusta pohjasta pienoismallin hahmottaakseni kokonaiskuva.

Idea on esteettisesti mielenkiintoinen, mutta painii käytännön ongelmien kanssa. Filtrit liikkuvat helposti pakkauksen ollessa suljettunakin ja sytyttimelle leikattu reikä rikkoo pakkauksen rakennetta. Kartonki muistaa muotonsa hyvin ja taittelun jälkeen hakeutuu alkuperäiseen muotoonsa. Tästä syystä prototyypissä on leikattuja tukirakenteita, jotka pakottavat rakennetta pysymään paikoillaan vastustuksesta huolimatta. Nämä ratkaisut osoittautuivat jo kokoamistilanteessa hankaliksi ja kestävämmiksi. Taiteltavan kolmiulotteisen muodon hahmottaminen oli minullekin haasteellista. Tukirakenteet rikkovat pakkauksen kokonaisilmettä ja pakottavat tekemään leikkauksia itse pohjaan. Leikkausten näkyminen rikkoo kokonaisilmettä ja antaa mielestäni halvan vaikutelman.

Filttereiden paneeli

Edellisten ideoiden osoittautuessa liian monimutkaisiksi seuraavaksi tavoitteeksi asetin niiden yksinkertaistamisen. Päätin hakea inspiraatiota aiemmin tutkimistani pahvisista postipakkauksista. Tavoitteena oli löytää yksinkertaisten taitosten avulla toteutettava vaihtoehto.

Lähdin toteuttamaan filtlerin ympärysmitan syvyistä laatikkomaista rakennetta, joka ei vaadi suurta ajatustyötä. Rakenne ikään kuin rullataan kasaan taittelemalla ja pakkauksen sisäpuolelle jäävään osaan tehdään filtereille reiät, joista ne voidaan asettaa paikalleen (kuva 10). Filttareiden pysyminen paikallaan varmistetaan tähtikuvioisilla leikkauksilla.

Kuva 10. Filttareiden paneeli.

Ratkaisu vaikutti toimivalta, mutta käsin leikatut reiät olivat vaikeasti toteutettavissa ja filttareita sisään työnnettäessä rakenne hajosi helposti. Testi kuitenkin osoitti, että filttareiden paino riittää rakenteen painumisen pohjaan kiinni. Taitellun rakenteen ansiosta

kartonki tukee filttäreitä ja estää niiden työntymisen sopivalle syvyydelle. Liimattomuutta silmällä pitäen testasin rakenteen tukemista kuminauhoilla. Tämä osoittautui toimivaksi, muttei välttämättömäksi vaihtoehdoksi. Pohjan mitat huomioon ottaen ratkaisu pystyy tukemaan kymmentä filttäriä. Koko pakkauksessa voi tämän perusteella olla yhteensä 20 filttäriä.

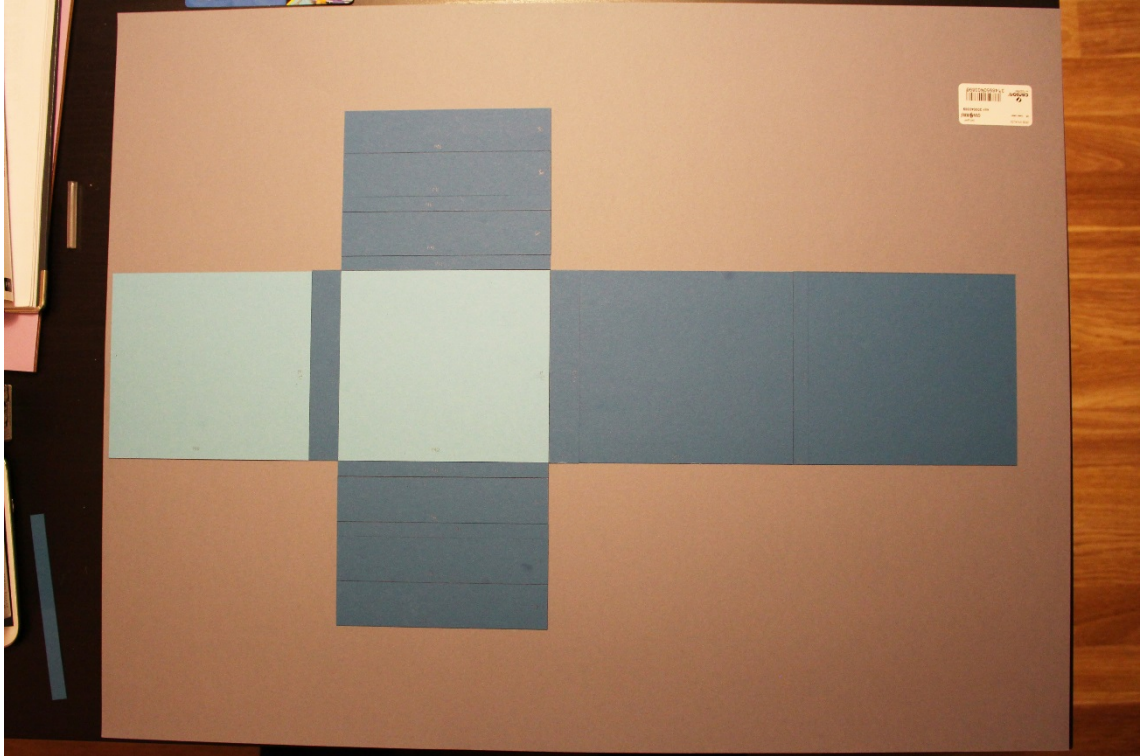
Sytyttimen paneeli

Luovuttuani sytyttimen asettamisesta kehtomaiseen rakenteeseen päätin lisätä pakkaukseen sille omistetun paneelin. Kolmiulotteisten muotojen sijaan keskityin kehittämään yksinkertaisempaa ideaa. Leikkasin mittojen pohjalta kartongin keskelle sytyttimen muotoisen reiän. Sytytin ei putoa reiästä läpi, vaan jää kolmion mallisella leikkauksella tuettuna kartongin väliin. Sytyttimen tukemista ei tarvitse murehtia liiaksi, sillä todennäköisesti se katoaa ensimmäisenä jonkun taskuun (J. Pyy, henkilökohtainen tiedonanto 5.4.2016).

Sytyttimen siirtäminen omalle paneelille selkeytti pakkauksen muotoa. Kannen lisäksi pakkauksessa on kolme tuoteryhmille omistettua paneelia. Ratkaisu osoittautui toimivaksi, sillä sytytinpaneelin ollessa ulommaisina oikealla, voidaan se taittaa paperipaneelin päälle. Paperipaneeli taitetaan filttäripaneelin päälle, jolloin sytyttimen muodoille jää riittävästi tilaa pakkauksen sisällä.

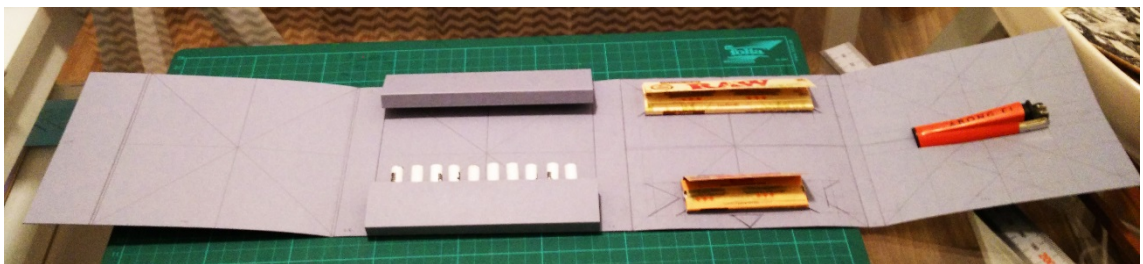
Prototyyppi kokonaisuudesta

Leikkasin itselleni avuksi pakkauksen mittojen pohjalta erikokoisia kartonkipaloja hahmottamisen tueksi. Kirjasin paloihin mitat rakennemuutoksien varalta ja dokumentoinnin edistämiseksi. Asetin palat harmaan kartonkipohjan päälle varmistaakseni, että se mahtuu leikattavaksi (kuva 11). Paloilla hahmotettiin pakkauksen selkämyksiin vaadittavia mittoja.

Kuva 11. Kartonkipalojen hahmotelma.

Vaaleansiniset palat kuvaavat kantta ja pohjaa tummansinisten kuvatessa taitettavia osia ja selkämyksiä. Lopuksi teippasin palat toisiinsa kiinni ja testasin karkeasti pakkauksen kokoonpanoa. Tämä auttoi erityisen paljon hahmottamaan kolmiulotteista kokonaiskuvaa. Dokumentoin palojen pohjalta pakkauksen kokoonpanon mitat ja piirsin mittakuvan harmaaseen kartonkiin ja leikkasin sen käsin (kuva 12).

Kuva 12. Harmaa prototyyppi.

Prototyyppiin pääsi kuitenkin virheellisesti paperipaneeli väärinpäin. Papereiden tukimuodoille suunniteltu läppä jäi tyhjäksi ja leikkausmuodot tulivat koskemattomaksi tarkoitettuun pohjaan. Tämä kuitenkin vahvisti esteettisiä perusteluja läppän käyttöön, sillä

ilman sitä paneelin selkämys jää keskeneräisen näköiseksi tukimuotojen takia. Filttiereiden tähden muotoiset leikkaukset toimivat pienille filttiereille, mutta isojen filttieren kanssa ongelmaksi muodostui materiaalin kestävyys. Tämän pohjalta päätin lisätä filttierikiinnitysten korkeutta seuraavaa prototyyppiä varten.

Värikäs prototyyppi

Harmaan prototyypin virheistä oppineena kasasin uuden prototyypin päivitettyillä mitoilla. Prototyypillä pyrittiin todentamaan mitoituksellisia yksityiskohtia. Leikkasin prototyypin yksinkertaistetuista muodoista ja kasasin käyttämällä teippiä ja kuminauhoja (kuva 13).

Kuva 13. Värikäs prototyyppi harmaan rinnalla.

Toimeksiantaja oli esittänyt toiveita paperisten filttiereiden sisällyttämisestä pakkaukseen. Prototyyppi kuitenkin osoitti, että tuotteen sisällyttäminen toisi pakkaukselle puolet lisää syvyyttä. Muoto ei enää muistuttanut levykoteloä, joten paperisista filttiereistä luovuttiin.

5.3 Laserleikkaus

Lopullisen muodon hahmottuessa viimeiset testit ja korjaukset suoritettiin laserleikkurilla Turun ammattikorkeakoulun tiloissa. Laserleikkaus toimii lopullisessa vaiheessa helpotavana tekijänä, sillä kartongin leikkaamiseen ei tarvitse käyttää paljon aikaa. Pienem-

pien yksityiskohtien iterointi ja testaaminen onnistuu helposti muuttamalla vektorigrafiikkatiedostoa, jonka jälkeen kappaleen leikkaaminen tapahtuu muutamissa minuuteissa. Laserleikkaamisen tavoitteena oli tutkia ja kehittää filttareiden ja sytyttimen kiinnityksiä.

Ennen kappaleiden leikkausta valmistin paneeleista mittakuvat erillisiin tiedostoihin. Taitosten linjat toteutetaan leikkavalla katkoviivakuviolla. Tein valmiiksi testattavat ratkaisut ja dokumentoin prosessin edistymistä tiedostokohtaisesti. Tässä vaiheessa dokumentaatio osoittautuu erityisen tärkeäksi, sillä pienetkin muutokset saattavat olla merkittäviä. Suoritettavien testien määrä on suuri ja materiaalia on rajoitetusti.

Filteripaneeli

Ensimmäisenä selvitin filttareiden kiinnittämiseen soveltuvia reikiä. Valmistin tiedoston, jolla testasin tähtikuvioisen leikkausmallin käyttöä. Tiedostossa on viisi tähtikuvioista muodostuvaa riviä. Riveissä on kymmenelle filterille suunnitellut reiät, ensiksi ilman ympyrän muotoista leikkauskuvioita ja siitä alaspäin pienenevin ympyröin (kuva 14). Riveillä testaan kartonkimateriaalin käyttäytymistä ja kestävyyttä filttareiden kiinnittämiseen. Samalla tutkin voiko yhtä ratkaisua käyttää molempien filterityyppien kiinnittämiseen. Olenaisista on selvittää reikien väleihin vaadittava tila tuotteiden tukevaa kiinnitystä varten.

Kuva 14. Reikien testauskuvio leikattuna.

Testattujen leikkausten tuloksena seitsemän ja kahdeksan millimetrin kokoiset leikkauskuviot osoittautuivat filttäreille liian pieniksi. Tein vastaavat testileikkaukset yhdeksän ja kymmenen millimetrin tähtikuvioilla, joissa ympyrän leikkauskuviot olivat seitsemän ja kahdeksan millimetriä. Molempien filttertyyppien kannalta hyväksi vaihtoehdoksi osoitettiin tässä vaiheessa 10 millimetrin tähtikuvio 7 millimetrin ympyrällä. Ratkaisu ei kuitenkaan ollut täydellinen, sillä isojen filttäreiden asettelussa kartonki repesi helposti ja pienet filterit liikkuivat helposti paikoiltaan.

Siirsin edellisillä mitoilla tehdyt testit uuteen tiedostoon, jolla testasin taiteltavaa filteri-osaa. Testin tuloksena totesin filttäreiden istuvan reikiin tyydyttävästi, mutta ne olivat liian lähellä toisiaan, mikä aiheutti kartongin taittumista. Testin pohjalta päätin kasvattaa filttäreiden väliä kartongin kestävyden takaamiseksi (kuva 15).

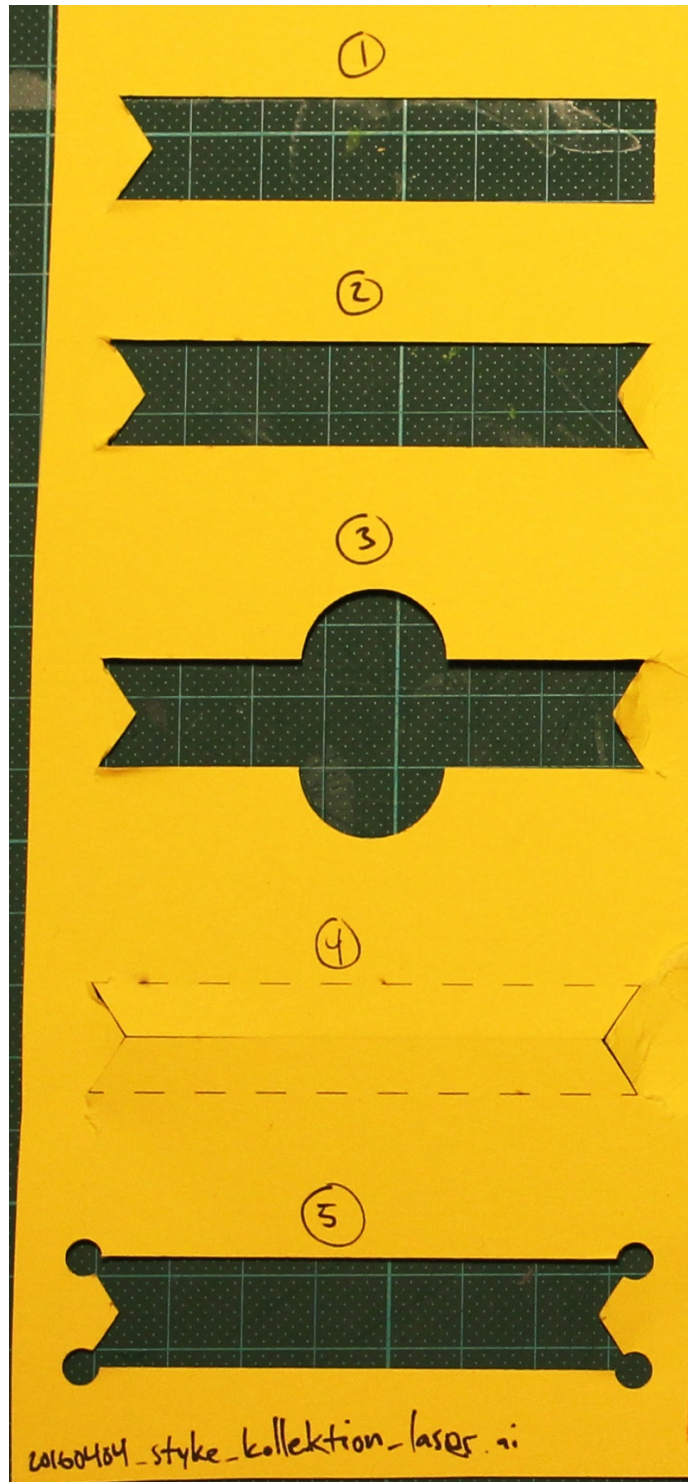
Kuva 15. Filtritestejä.

Useiden testien jälkeen päädyin käyttämään molemmille filttäreille omia ratkaisuja. Pienet filterit asettuvat 7 millimetrin reikiin 6 millimetrin väleillä. Reikien välit mitataan leikkauskuvioden keskikohdista. Isot filterit asettuvat 8 millimetrin reikiin 5 millimetrin väleillä.

Sytytinpaneeli

Sytyttimen paneeliin päätin kokeilla erimuotoisia tukiratkaisuja. Alkuperäistä suorakulmion muotoista leikkauskuviota suurensin sen osoittautuessa liian tiukaksi. Tein suorakulmion muotoisen leikkauskuvion keskelle puoliympyrän muotoiset leikkaukset. Muodolla esitetään usein miten esineeseen tulisi tarttua. Lisäsin suorakulmion teräviin kulmiin viiden millimetrin ympyrät antamaan tarvittavaa joustoa sytyttimen asetteluun. Puoliympyrän malliset leikkaukset eivät antaneet toivottavaa tukea ja parannusta.

Useiden iteraatioiden jälkeen päätin tehdä suorakulmion molempiin päihin kolmion mallisen kuvion ja kulmiin ympyrän muotoiset kuviot (kuva 16). Tämä osoittautui toimivaksi vaihtoehdoksi.

Kuva 16. Sytyttimen leikkauskuvion testejä.

Sytytintä asettaessa muodot auttavat tukemaan sytyttimen paikallaan pysymistä (kuva 17).

Kuva 17. Sytyttimen pään tukirakenne.

Kartonki pääsee taipumaan tarpeeksi antaen tukea sytyttimen pohjasta ja päästä. Tukeva muoto asettuu sytyttimen päätypuolelta sen sisään ja pohjan leikkausmuoto auttaa painamaan sitä paikoilleen (kuva 18).

Kuva 18. Sytyttimen pohjan tukirakenne.

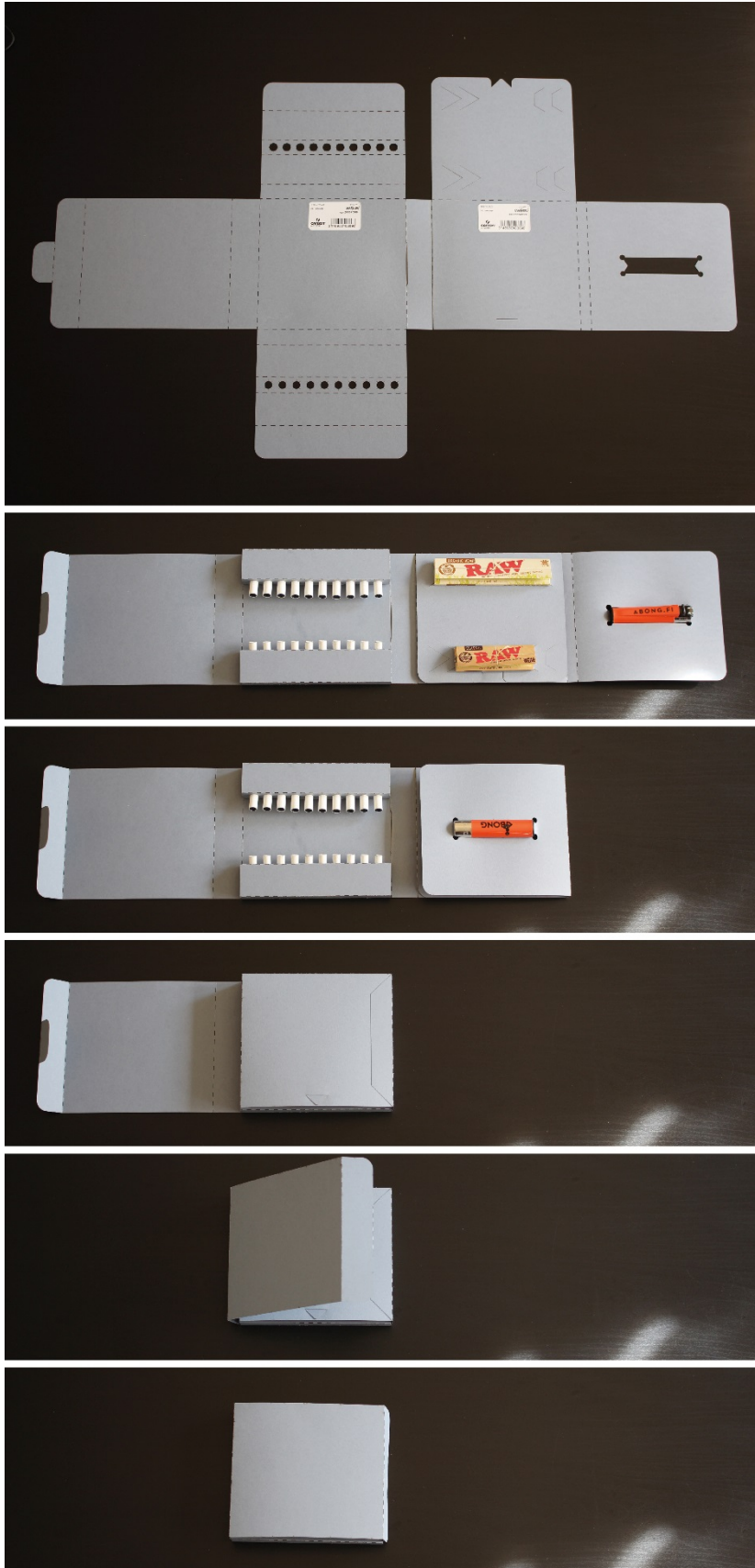
Viimeistely

Toimivien ratkaisujen löydyttyä viimeistelin pakkauksen ulkoasua. Lisäsin kanteen sulkemisläpän ja filtteripaneelin sekä paperipaneelin selkämykseen sille vaadittavan reiän. Pyöristin pakkauksen päätykulmat estääkseni niiden kulumista ja antaakseni pakkaukselle normaalista levypakkauksesta poikkeavan ilmeen.

Kasasin Åbongille prototyypin graafisen suunnittelun pohjaksi. Kasasin ja liimasin sen osista, sillä kartonkipohjan mitat eivät riittäneet pakkauksen leikkaamiseen kokonaisuena.

6 VALMIS KONSEPTI

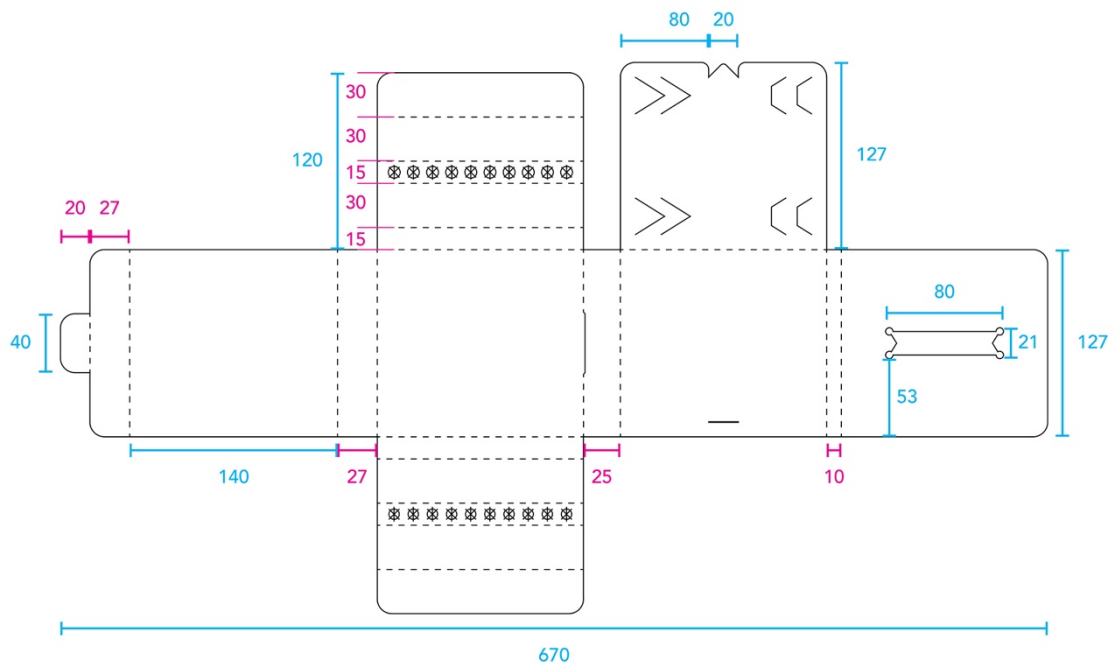
Lopullisena konseptina syntyi kartonkista Digipak-levypakkausta jäljittelevä kokonaisuus (kuva 19). Levypakkaus toimi mitoituksen pohjana. Rakenteelliset ratkaisut ovat pakattaville tuotteille funktionaalisia ja uniikkeja. Pakkaus koostuu kannen lisäksi neljästä tuotteelle omistetuista paneeleista. Pakkaukseen pakataan yhteensä kaksikymmentä aktiivihiiilifiltteriä, kaksi paperipakkausta sekä sytytin. Kuluttajalle on annettu mahdollisuus käyttää mieltymyksensä mukaisesti isoja tai pieniä papereita. Sytytin on pakkauksen keskiössä sen muodon ja massan vuoksi.

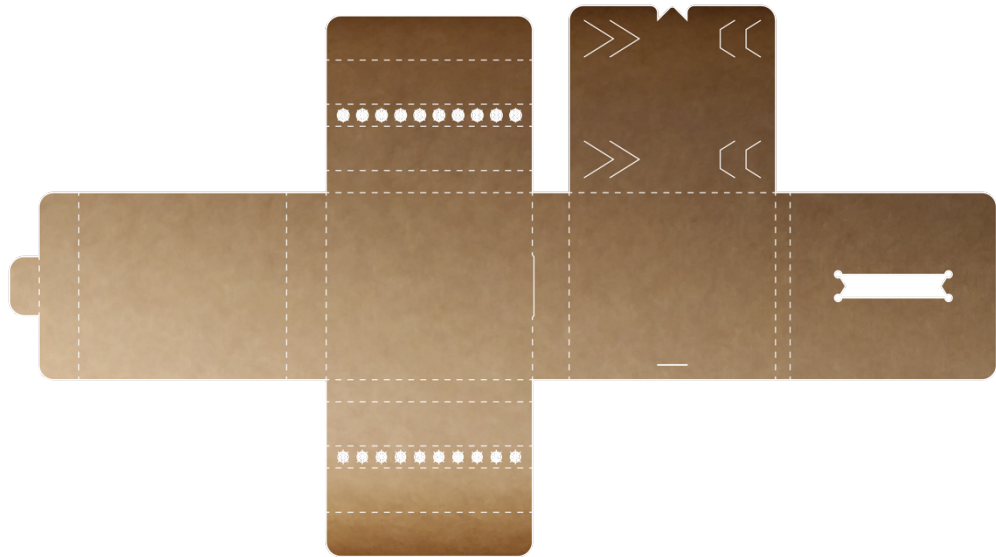
Kuva 19. Avattu ja kasattu pakkaus.

Laajan pinta-alan ansiosta pakkaukseen voidaan luoda runsaasti toimeksiantajan brändiin sopivaa kuvitusta. Pakkaus sulkeutuu siten, että osat taittuvat päällekkäin. Kansi sulkeutuu lukitusläpällä, mikä eroaa yleisesti levypakkauksista. Luontoystävälliset ratkaisut näkyvät pakkauksen liimattomassa kokoonpanossa. Pakkaus voidaan varastoida litteänä tilaa säästäten. Käyttöön otossa pakkaus taitetaan kasaan ja tuotteet asetetaan paikoilleen käsin.

Mittakuvasta voidaan hahmottaa pakkauksen mitat (kuva 20). Katkoviivat osoittavat taitoslinjat ja selkämysten kasvava leveys osoittaa pakkauksen lopullisen syvyyden. Mittakuva kartonkitaustalla auttaa hahmottamaan lopullisen pakkauksen pohjaväriä (kuva 21).

Kuva 20. Pakkauksen mittakuva.

Kuva 21. Mittakuva kartonkitaustalla.

Konseptina esiteltävä lopputulos on toteutettu kartongista laserilla leikaten. Opinnäytteen ulkopuolella suoritetaan mahdolliset rakenteelliset ja kartongin paksuuteen sovitettut korjaukset ennen tuotantoon asettamista.

7 MIETTEITÄ GRAAFISESTA ILMEESTÄ

Pakkauksen graafinen ilme voisi noudattaa ympäristöystävällisyystrendin mukaisesti hillittyjä värisävyjä. Toteutukseen voisi mahdollisesti käyttää esimerkiksi soijapohjaisia musteita. Valkaisemattoman kartongin ruskea väri olisi pääosassa ja minimaaliset graafiset elementit tarjoaisivat tietoa pakkauksen sisällöstä. Åbongin logosta ja myymälästä tuttu oranssi väri toimisi erinomaisena tehostevärinä. Kannen painatuksen voisi toteuttaa myös leimasimella. Käsityönä toteutettu painojälki voisi viestiä pakkauksen ainutlaatuisuudesta (kuva 22).

Kuva 22. Esityskuva pakkauksesta ja grafiikasta.

Päälystämätön kartonki saattaa kuitenkin imeä ja levittää väriä enemmän, kuin päällystetty kartonki (Ellicott & Roncarelli 2010, 26). Ilman valkoista pohjaa myös värien toistuvuus tulisi varmistaa ennen tuotantoon asettamista. Esityskuvassa tietokoneella muokattu pakkaus on sijoitettu Digipak-pakkausten joukkoon vertailtavaksi (kuva 23).

Kuva 23. Esityskuva pakkauksesta levyhyllyssä.

8 PÄÄTELMÄT

Opinnäytteen tavoitteena oli suunnitella Åbongin kulttuuria ja arvoja tukeva promootiopakkaus, joka sisältää kaupan ostetuimpia tuotteita. Toimeksiantaja toivoi pakkauksen olevan helposti säilytettävä, kasattava ja kierrätettävä. Henkilökohtaiseksi tavoitteeksi otin suunnitella liimattomat pakkaurakenteet. Pakkauksen muotoilu ottaa vaikutteita kartonkisista levypakkauksista. Promootion kannalta pakkaus antaa runsaasti tilaa graafisen materiaalin suunnitteluun ja toteutukseen.

Tutkimuskysymyksiin haettiin vastauksia käytännönläheisin tutkimusmenetelmin ja vertailun keinoin. Haastattelut toimeksiantajan kanssa ohjasivat pakkauksen muodon muodostumisessa ja kehittämisessä. Pakkauksen muodon perusteella pakattaviksi tuotteiksi valikoituivat isot ja pienet aktiivihilifilterit, isot ja pienet paperit, sekä sytytin. Asiantuntijahaastattelu antoi ymmärrystä materiaalin mahdollisuuksista, valmistettavuudesta ja markkinoilla vallitsevista trendeistä ympäristöystävällisyyteen liittyen. Benchmarking ja dokumenttiaineistot antoivat esimerkkejä luovista ja tehokkaista pakkauratkaisuista. Tekemällä tutkiminen ja dokumenttimateriaalin analysointi toimi pääsääntöisenä tutkimusmenetelmänä. Eri iteraatioiden kautta valmistuneet prototyypit ohjasivat pakkauksen lopullista suuntaa ja funktionaalisia ratkaisuja.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen voidaan vastata Åbongin ilmeeseen ja arvoihin sopivan pakkauksen olevan ulkomuodoltaan hillitty ja liikkeen värimaailmaan sopiva. Ympäristöystävällisyys näkyy liikkeen tuotteissa, joten päällystämätön ja valkaisuaton kartonkipakkaus sopii muiden tuotteiden oheen. Kartonkisista levypakkauksista vaikutteita ottava rakenne antaa mieleenpainuvan ja kekseliään ratkaisun. Uudelleentäytettävyys pidentää pakkauksen käyttöikää ja rakenteen liimattomuus on omiaan välittämään brändin ympäristöystävällistä asennetta.

Toisen tutkimuskysymyksen vastaukseksi voidaan esittää ympäristöystävällisyystrendiin sopivia materiaaleja ja värejä. Valkaisuaton kartonki ja pahvi luonnonläheisine värieneen yhdistetään usein ympäristöystävällisyyteen. Vaikutelmaa voidaan korostaa käyttämällä rosoisia tekstuureja ja leimasimen painojälkeä muistuttavaa grafiikkaa. Graafinen ilme voidaan myös toteuttaa tarroin, jolloin pakkausmateriaalin pintaan ei paineta grafiikkaa. Tarrat voivat toimia myös funktionaalisina elementteinä esimerkiksi pakkauksen sinetteinä. Materiaalin alkuperästä ja tuotantoprosessista kertovat tekstit ja symbolit auttavat mielikuvien luomisessa.

Projektille ei asetettu varsinaista aikataulua tai takarajaa, mikä antoi mahdollisuuden runsaalle kokeilulle. Henkilökohtainen perfektionismi ja voimakas itsekritiikki kuitenkin aiheuttivat suunnatonta ahdistusta. Loin itselleni epätodellisia tavoitteita ja paineita, jotka edistivät omien aikataulujen romuttumista.

Toimeksiantaja oli kannustava, ja tapaamiset antoivat uutta intoa suunnittelun jatkamiselle. Toimeksiantajan kanssa vuorovaikutus oli helppoa ja mielestäni siinä onnistuttiin hyvin.

Työn onnistuneimpana osana pidän pakkauksen liimattomuutta, rakenteiden funktionaalisuutta ja levypakkauksen imitaatiota. Tuotteiden selkeä asettelu tekee pakkauksesta helposti käytettävän. Pakkaus on helppo varastoida ja taitella kasaan. Graafiselle materiaalille on runsaasti toteutustilaa.

Pakkauksen rakenteellisia ratkaisuja voisi tutkia ja kehittää vielä paremmiksi. Filtoerien liimaton pohja voi helposti avautua, jos pakkaus heiluu avattuna. Leikkauskuvio voisi olla tuotannossa syntyvän leikkuujätteen kannalta tehokkaampi. Laserilla leikattu lopputulos ei myöskään kerro, ovatko vastaavat ratkaisut toteutettavissa tuotantolinjalla.

Opinnäytetyössä pakkaus suunniteltiin konseptitasolle. Opinnäytteen ulkopuolella Åbong suunnittelee graafikon kanssa toivotun graafisen ilmeen. Pakkaus viimeistellään ja tuotannollinen valmius varmistetaan sopivan tuottajan löydyttyä.

LÄHTEET

Anttila, P. 2005. Ilmaisu, Teos, Tekeminen ja Tutkiva toiminta. Hamina: AKATIIMI Oy.

Boylston, S. 2009. Designing Sustainable Packaging. Lontoo: Laurence King Publishing Ltd.

Digipak 2016. Wikipedia. Viitattu 10.8.2016 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Digipak>.

Ellicott, C. & Roncarelli, S. 2010. Package essentials : 100 principles for creating packages.

JHS 2016. JHS 152 Prosessien kuvaaminen. Viitattu 4.8.2016 <http://docs.jhs-suositukset.fi/jhs-suositukset/JHS152/JHS152.html>.

Järvi-Kääriäinen, T. & Leppänen-Turkula, A. 2002. Pakkaaminen - Perustiedot pakkauksista ja pakkaamisesta. Helsinki: Opetushallitus & PTR ry.

Jyväskylän yliopisto 2016a. Haastattelut. Viitattu 10.8.2016 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/met/metelmapolkuja/metelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/haastattelut>.

Jyväskylän yliopisto 2016b. Laadullinen analyysi. Viitattu 10.8.2016 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/met/metelmapolkuja/metelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/laadullinen-analyysi>.

Mitä Pin-lisäykset ovat? 2016. Pinterest. Viitattu 30.3.2016 <https://help.pinterest.com/fi/guide/pins>.

Se tärkein juttu: Mikä Pinterest on? 2016. Pinterest. Viitattu 30.3.2016 <https://help.pinterest.com/fi/guide/all-about-pinterest>.

Vertailukehittäminen 2016. Wikipedia. Viitattu 10.8.2016 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Vertailukehittäminen>.